

INITIATIEFVOORSTEL

“Easy Money, High Price”: Een Rotterdamse aanpak tegen geldezel-ronseling

Dieke van Groningen de Haas
Rotterdamse VVD

Met dank aan:

Dit initiatiefvoorstel hadden wij niet kunnen opstellen zonder de waardevolle gesprekken met professionals uit de praktijk en de vele mensen die met ons hebben meegedacht, kritisch hebben meegelezen en feedback hebben geleverd. Hun expertise, ervaring en betrokkenheid hebben dit voorstel inhoudelijk sterker en concreter gemaakt.

Wij spreken daarom onze bijzondere dank en waardering uit aan:

- Mila van Hunen - Politiek Adviseur Rotterdamse VVD
- Rick van der Rest – expert fraude en geldezels van gerechtsdeurwaarders kantoor LAVG
- Yolanda van Setten – Directeur Adviesbureau Cum Sensu, voormalig Officier van Justitie
- Tim Murck – Hack Shield
- Shamr Ceuleers en Thris Leito - Keerpunt
- Kirstin de Jong, Mirjam Reijmerink, Eelco Dubbeling - Nederlandse Vereniging van Banken
- Renske Vlek - Betaalvereniging.nl
- Rosemarijn Margriet Dral – oud-Tweede Kamerlid VVD
- CCV, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid.
- Fier!

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
Wat zijn geldezels?	4
2. Om wie gaat het?	9
De nieuwe doelgroep van criminelen	9
3. Waarom is dit problematisch?	11
Uitbuiting, misleiding en online criminaliteit	11
Rotterdams' unieke risicopositie	12
4. Wat is er nodig om dit probleem aan te pakken?	13
5. Verhouding met bestaand beleid	15
Preventie met Gezag	15
Educatieve onderwijsprogramma's	16
6. Aanbevelingen	18
Een Rotterdamse geldezel aanpak	18
7. Financiën	22
Bestaande middelen: aansluiting bij Preventie met Gezag	22
Lobby bij provincie en het Rijk	23
8. Ontwerpbesluit	26

1. Inleiding

In Rotterdam zien we al jaren hoe ondermijnende criminaliteit onze stad raakt, in het bijzonder onze jongeren. We investeren stevig in jongerenwerk, schoolveiligheid, wijkteams en diverse preventieve programma's. Toch voltrekt zich parallel daaraan een ontwikkeling die onze huidige aanpak onvoldoende bereikt: de **ronseling van jongeren** verschuift razendsnel van de straat naar het digitale domein.

Waar criminelen vroeger zichtbaar aanwezig waren op het schoolplein of in de wijk, opereren zij nu veelvuldig via Snapchat, TikTok, Telegram en Instagram. Jongeren worden via deze platforms benaderd om taken uit te voeren zodat de criminelen zelf buiten beeld blijven. Denk aan: het uithalen van drugs uit containers in de haven, het aannemen of doorgeven van bepaalde pakketjes, het fungeren als geldezel waarbij ze hun bankrekening "even" uitleenen of zelfs het plaatsen van explosieven aan een voordeur.

Wat al deze rollen gemeen hebben, is dat jongeren worden ingezet als wegwerpkrachten, zogenaamde **disposable armies**. Want als de jongere tegen de lamp loopt, gebruikt de crimineel de volgende jongere om de taken uit te voeren. De jongeren die de taken uitvoeren, lopen het volledige risico, de schulden, het strafblad of de bedreigingen. Terwijl de criminele opdrachtgever buiten schot blijft.

Uit cijfers blijkt dat Rotterdam hierin vooraan staat¹. Zowel **online fraude** als criminele uitbuiting onder minderjarigen neemt toe, terwijl onze bestaande instrumenten versnipperd zijn en onvoldoende aansluiten op de digitale manier waarop jongeren vandaag worden geronseld. Het ondermijnt onze samenleving en het leven van veelal jonge mensen.

De gemeente probeert (online) ronselen aan te pakken vanuit de aanpak jeugdcriminaliteit en mensenhandel/criminele uitbuiting. Daarnaast zet Preventie met Gezag (PmG) in op het voorkomen en aanpakken van jeugdcriminaliteit, met als doel dat jongeren veilig kunnen opgroeien en minder snel in aanraking komen met politie en justitie. Er is daarbij aandacht voor preventie, de (online) leefwereld van jongeren en persoonlijke kwetsbaarheden. Tegelijkertijd wordt, in samenwerking met politie en justitie, stevig opgetreden tegen jongeren die strafbare feiten plegen, met een passende en effectieve aanpak².

In de integrale aanpak om jongeren te beschermen voor de ronselpraktijken zien we dat de actieve inspanning en bewustwording binnen de veiligheidsaanpak voor het fenomeen geldezels is verwaterd, terwijl geldezels een essentiële rol spelen voor criminele netwerken. De meeste aandacht gaat namelijk uit naar de zichtbare vormen van crimineel gedrag. Denk aan uithalers, messen en wapengeweld of bomplaatsters. Dat iemand op een zolderkamer geld doorsluist of een bankrekening beschikbaar stelt, wordt minder gezien. Dus is er minder aandacht voor en dat moet wat ons betreft anders.

Daarom stelt dit initiatiefvoorstel een **Rotterdamse Geldezel Aanpak** voor: een stevige, moderne en integrale aanpak die digitaal begint, preventief werkt, repressief ingrijpt waar nodig en onze jongeren daadwerkelijk beschermt. Een aanpak met als doel de criminele keten te doorbreken en de veiligheid in onze stad te versterken.

¹ <https://www.hetckm.nl/dossiers/criminele-uitbuiting-van-nederlandse-jongeren-nl/rapport-campagne-chaterover/>

² [Voorkomen van jeugdcriminaliteit - Veiligheidskoers](#)

Initiatiefvoorstel Een Rotterdamse aanpak tegen geldezel-ronseling.

Dieke van Groningen - Rotterdamse VVD

Wat zijn geldezels?

Geldezels, money mules of katvangers. Jongeren die hun bankrekening of pinpas beschikbaar stellen aan criminelen voor het verplaatsen van criminele gelden, in ruil voor een financiële beloning van vaak slechts enkele tientjes tot honderden euro's. Geldezels worden gebruikt om geld van fraude- of oplichtingsslachtoffers via hun rekening door te sluizen, om gestolen geld te verbergen of om **crimineel geld** wit te wassen. De criminelen halen het geld er direct af. Dit gaat veelal via buitenlandse rekeningen, crypto wallets of via contante opnames door een loopjongen. Op deze manier blijft de crimineel zelf buiten schot en zitten de jongeren die als geldezel fungeren met de gevolgen.

Uit onderzoek blijkt dat de meeste jongeren online via sociale media, zoals Snapchat en Instagram worden benaderd³. Daarnaast worden ze fysiek, door leeftijdsgenoten op school of door kennissen of vrienden, geronseld. Het bewustzijn van de risico's verbonden aan geldezels blijkt heel laag te zijn en de gevolgen van het zijn van een geldezel worden door jongeren onderschat, waardoor ze kwetsbaar zijn voor ronselaars. Sommige jongeren vinden het ook normaal om benaderd te worden en vinden het acceptabel dat anderen hun bankrekeningen gebruiken.

Voor criminelen speelt de geldezel een cruciale rol: zonder geldezels wordt het **witwassen** van geld aanzienlijk moeilijker, omdat zij dan niet anoniem kunnen opereren en zelf meer risico lopen om in beeld te komen. Een geldezel is dus niet een randverschijnsel van fraude, maar een essentieel schakelpunt binnen georganiseerde criminaliteit.

Het ronselen gebeurt op manieren die jongeren moeilijk kunnen doorzien:

- “**Easy money**”-advertenties op Instagram of TikTok.
- Vacaturefraude
- Via marktplaatsen en veilingssites
- Snapchat-accounts die dagelijks tientallen jongeren benaderen.
- Bekenden uit de buurt die “een gunst” vragen.
- Dreiging of chantage (“Je moet nu meedoen, anders...”).

Geldezels als crimineel slachtoffer

Veel jongeren die als geldezel worden ingezet weten dus niet precies wat zij doen. Ze bevinden zich in een grijs gebied tussen **dader** en **slachtoffer**. Een groot deel wordt online gemanipuleerd, onder druk gezet of misleid met beloftes over snel geld. Zij beseffen vaak niet wat er daadwerkelijk met hun rekening gebeurt en herkennen zichzelf niet als slachtoffer. Zij denken dat het “niet zo erg is” of dat “iedereen het doet”.

Het zijn veelal jongeren die zich in een **kwetsbare situatie** bevinden. Ze leven in armoede, kampen met schulden, hebben een licht verstandelijke beperking (LVB), zijn gevoelig voor groepsdruk of hebben gebrek aan perspectief. Het maakt hen stuk voor stuk een gemakkelijk doelwit.

3

https://www.researchgate.net/publication/371292927_Money_Mules_and_Cybercrime_Involvement_Mechanisms_Exploring_the_Experiences_and_Perceptions_of_Young_People_in_the_Netherlands

Tegelijkertijd is er ook een groep jongeren die heel goed weet dat zij meewerken aan iets wat niet mag. Soms kiezen zij bewust voor het snelle geld of handelen zij vanuit bravoure of de wens ergens bij te horen. Alleen ook deze jongeren raken, zodra zij eenmaal meedoen, al snel **klem in het systeem**. Ze worden bedreigd, verantwoordelijk gehouden voor weggesluisd geld of gedwongen om nieuwe opdrachten uit te voeren.

De geldezels maken het bewust of onbewust mogelijk dat daders achter bank-helpdesk fraude, aankoopfraude of WhatsApp-fraude buiten zicht blijven. Slachtoffers maken zelf geld over naar de rekening die de fraudeur heeft doorgegeven. Het geld komt terecht op de rekening van de geldezel en wordt kort daarop al doorgesluisd naar andere (buitenlandse) rekeningen, alternatieve betaalmiddelen⁴ of contant opgenomen. Het geld komt uiteindelijk bij de daders terecht en de geldezel is de enige die in zicht komt van de opsporingsdiensten. De afgelopen jaren hebben Nederlandse banken fors geïnvesteerd in online fraudedetectie. Ze hebben extra maatregelen genomen om online fraude tegen te gaan, onder andere door het invoeren van een IBAN-Naam Check⁵, het invoeren van de 4-uur vertraging, 'Check het Gesprek'⁶ en het spaargeldslot⁷. De pakkans is ongelooflijk groot, dus als geldezel loop je gemakkelijk tegen de lamp, terwijl de echte crimineel buiten schot blijft.

Wat geldezels niet beseffen is dat ze altijd zelf verantwoordelijk zijn voor hun bankrekening. Zodra hun rekening wordt gebruikt voor fraude, staat de jongere civielrechtelijk en strafrechtelijk aan de lat. Banken doen vaak aangifte van geldezels bij politie en justitie, zodat ze kunnen worden vervolgd⁸.

Geldezels kunnen door banken in een **incidentenregister** worden geplaatst. Dat noemen we het zogeheten incidentenwaarschuwingssysteem financiële instellingen⁹, waarin wordt vastgelegd dat iemand gedrag heeft vertoond dat heeft geleid tot benadeling van financiële instellingen. Een bank zal dan altijd goed moeten afwegen of je nog voor een hypotheek, lening of andere dienst van de bank in aanmerking kan komen. Als je hierin wordt opgenomen is de maximale registratieduur is 8 jaar.

En dat is nog het begin, want de **schade voor deze jongeren is enorm**. Hieronder sommen we de mogelijke risico's op die een geldezel loopt zodra deze tegen de lamp is gelopen.

- **Juridische risico's:** Strafblad, boetes, taakstraffen en/of celstraf
- **Civiele risico's:** het terugbetalen van al het gestolen geld, immers, door het slachtoffer is er onverschuldigd betaald. Dit resulteert in jarenlange schulden, waardoor de geldezel geen start kan maken met studie, werk of woning.
- **Bancaire risico's:** De bankrekening wordt eerst geblokkeerd en na onderzoek mogelijk gesloten. In dat geval kun je vaak geen nieuwe basisbetaalrekening meer

⁴ Tegoedbonnen, vouchers, crypto

⁵ De IBAN-Naam Check controleert tijdens het digitaal invoeren van een girale overboeking of de naam en het IBAN van de ontvanger echt bij elkaar horen.

⁶ Een functie in de ING Mobiel Bankieren App waarmee klanten kunnen controleren of een beller echt een medewerker van ING is. Ook andere banken, zoals ABN Amro en Rabobank bieden deze optie nu aan in de app.

⁷ Dit is een beveiligingsmaatregel waarmee de klant zijn/haar spaargeld extra kan beschermen tegen fraude. Het spaargeldslot zorgt ervoor dat niemand, inclusief de klant zelf, geld kan overboeken vanaf de spaarrekening gedurende 24 uur. De wachttijd van 24 uur geeft de klant de tijd om contact met de bank op te nemen wanneer men twijfelt over een overboeking.

⁸ <https://www.veiligbankieren.nl/fraude/geldezels/>

⁹ Regels over het incidentenwaarschuwingssysteem zijn te vinden in het PIFI:

<https://www.nvb.nl/publicaties/protocolen-regelingen-richtlijnen/protocol-incidenten-waarschuwingssysteem-financiele-instelling-en-pifi/>

Initiatiefvoorstel Een Rotterdamse aanpak tegen geldezel-ronseling.

Dieke van Groningen - Rotterdamse VVD

openen, omdat de bank een in de wet¹⁰ opgenomen weigeringsgrond heeft. Kortom, je moet als geldezels vervolgens uitwijken naar een basisbankrekening, die administratief veeleisend is om aan te vragen en waarbij je hulp nodig hebt van een onder het bijbehorende Convenant erkende instantie. Komt iemand hier niet uit, dan valt die persoon buiten het Nederlandse betaalsysteem van banken. Alleen een rekening bij een betaalinstantie of buitenlandse bank kan dan nog een optie zijn. Lukt dit ook niet, dan sta je feitelijk buiten de Nederlandse maatschappij voor het doen en ontvangen van betalingen.

- **Financieel risico:** de Belastingdienst moet valideren dat een IBAN is van de persoon die aanspraak maakt op een toeslag of uitkering. Dit gaat via het 1BRN-principe en de controle op het BSN. Kan de Belastingdienst deze validatie niet voltooien, dan worden toeslagen en uitkeringen niet uitbetaald.
- Opname in **frauderegisters**, waardoor je ook geen hypotheek kunt krijgen
- **Persoonlijke risico's:** psychische schade, zoals angst, schaamte en schuldgevoel.

Op basis van deze opsomming zijn wij van mening dat we ongenadig hard zijn voor de geldezels. Voor iets wat een foutje kan zijn, ondanks dat er natuurlijk ook jongeren zijn die wél weten waar ze aan beginnen. In ieder geval kan dit alles kan leiden tot risico op escalatie, omdat criminelen hen vasthouden in een keten van nieuwe diensten (uithalen, dealen, seksueel misbruik). Want de geldezels zijn na de ontdekking van de fraude financieel onthand en ongelooflijk kwetsbaar.

Kortom, het aanpakken geldezels is dus géén simpel fraude probleem. Geldezels zijn een sleutel tot het voorkomen van uitbuiting van onze jongeren en het stoppen van de instroom in criminele netwerken. Dat vraagt om een **aanpak met nuance** en het besef dat veel jongeren worden verleid of onder druk zijn gezet en dus óók slachtoffer zijn.

Overigens is het goed te beseffen dat we in de aanpak van het fenomeen geldezels als samenleving logischerwijs focussen op: de slachtoffers van de oplichting, op welke manier we de schade kunnen terugvorderen, hoe we fraude sneller kunnen detecteren door slimme monitoring van transactieverkeer¹¹ én op welke manier we mogelijke slachtoffers weerbaar kunnen maken tegen phishing, etc. Met uitzondering van de pilots van de City Deal¹² vanuit het CCV wordt er nergens iets geschreven over de kwetsbaarheid van de geldezels. Over de rol van banken, OM, overheden en andere private partijen om het **netwerk van criminelen** in kaart te krijgen en de geldezels te beschermen tegen de criminele druk.

In veel gemeenten wordt ingezet op het programma Preventie met Gezag (PmG), echter zijn er slechts weinig gemeenten die echt op de online ronseling en geldezel problematiek focussen. Het is veelal een programma dat in algemene zin op ondermijning richt, dat overigens van groot belang is. Daarnaast verschilt het per gemeente, zo heeft gemeente Tilburg een integrale familie aanpak geïntroduceerd om te voorkomen dat jongeren van criminele families vervallen in criminele activiteiten. Neemt niet weg dat ondanks goede inspanningen de focus op online criminaliteit, en specifiek geldezels, beter moet, want het probleem van de geldezel problematiek wordt steeds groter.

¹⁰ Wet op het financieel toezicht 4.3.1.8 artikel 4:71g

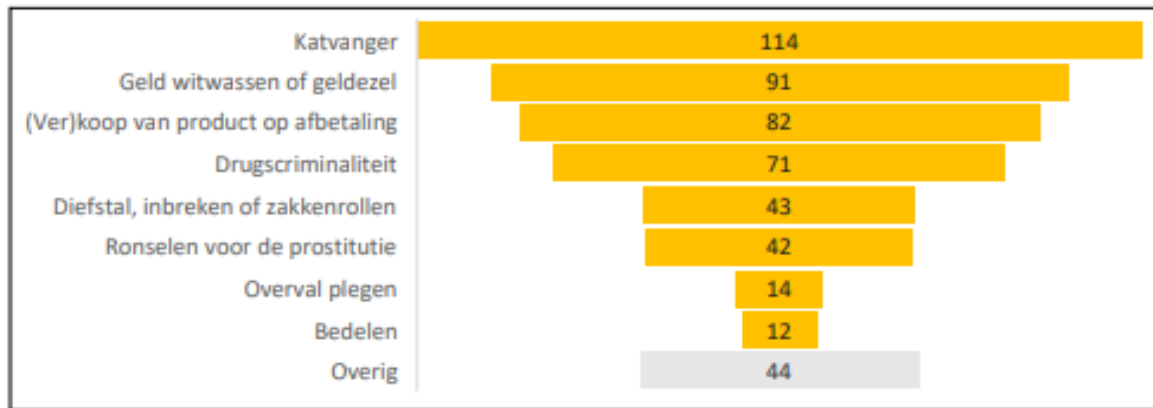
¹¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2020-2021, 28 684 nr 638: <https://share.google/bse45AsOZvAvgEJCp>

¹² <https://hetccv.nl/themas/cyberveiligheid/cybercrime/wat-is-de-city-deal-lokale-weerbaarheid-cybercrime/>

Initiatiefvoorstel Een Rotterdamse aanpak tegen geldezel-ronseling.

Dieke van Groningen - Rotterdamse VVD

Dat is ook het geval in Rotterdam. Uit onderzoek van Centrum Kinderhandel en Mensenhandel (CKM) van 2021 blijkt dat de top drie vormen van gedwongen criminaliteit financiële delicten betreffen¹³.

Tabel uit onderzoek CKM 2021, pag 24: Vormen van gedwongen criminaliteit (n=233)¹⁴

De tabel laat duidelijk zien dat slachtoffers vaak (gedwongen) worden ingezet als geldezel of katvanger. Bijvoorbeeld door hun pinpas af te staan voor het witwassen van geld, of door het plegen van drugsgerelateerde strafbare feiten. Naar aanleiding van dit rapport besloot gemeente Rotterdam een vervolgonderzoek te doen naar criminele uitbuiting op onderwijsinstellingen¹⁵. In de jaren 2021 en 2022 werd er tijdens speciale actiedagen in onze regio door politie en OM ingezet op het terugbrengen van het aantal geronselde geldezels. Er werd snel geschakeld met diverse instanties. Bij schuldenproblematiek werd er direct hulp geboden vanuit de gemeente. Of in geval van LVB-problematiek werd hulp geboden vanuit Humanitas Homerun. De integrale aanpak bleek effectief en zorgde voor het effectief terugdringen van de lijst van verdachte geldezels in de regio Rotterdam¹⁶.

Door deze acties is het totaal aantal geldezels in de regio Rotterdam teruggebracht van 430 in 2021 naar gemiddeld 100 in 2024. Na het succes van de actiedagen is overgegaan op een andere aanpak, meer gericht op het voorkomen van **herhaald ouderschap**.

Tot 2024 was in ieder geval de geldezel aanpak onderdeel van de aanpak op digitale criminaliteit binnen het Cyber Resilience programma van directie Veiligheid. Daarna is het budget gehalveerd en heeft er geen inzet meer plaatsgevonden op geldezels. Inmiddels is er vanuit de gemeente Rotterdam ook minder zicht op het aantal geldezels.

¹³

<https://www.hetckm.nl/dossiers/criminele-uitbuiting-van-nederlandse-jongeren-nl/in-nederland-worden-veel-meer-personen-crimineel-uitgebuit-dan-de-officiële-cijfers-laten-zien/>

¹⁴ <https://www.hetckm.nl/wp-content/uploads/2023/03/CKM-Rapport-2021-Het-misdrijf-voorbij.pdf>

¹⁵

<https://www.hetckm.nl/wp-content/uploads/2023/10/CKM-2023.-Criminele-uitbuiting-onder-minderjarigen-in-Rotterdam.-Kansen-voor-primair-en-voortgezet-onderwijs.pdf>

¹⁶ [Politie jaagt op 'geldezels', maar biedt ook hulp: 'De gevolgen zijn ingrijpend' | Rotterdam | AD.nl](https://www.ad.nl/rotterdam/article144444444.html)

Initiatiefvoorstel Een Rotterdamse aanpak tegen geldezel-ronseling.

Dieke van Groningen - Rotterdamse VVD

Middels de Veiligheidsaanpak Jeugdcriminaliteit en PmG zet Rotterdam zich momenteel in om jongeren uit handen te houden van criminelen. Zeker in wijken waar er meer armoede, schulden, of schooluitval is, komt een deel van de jongeren namelijk vaker in aanraking met ernstige vormen van criminaliteit.

Voor Rotterdam zitten de grootste risico's in de wijken in Charlois, Delfshaven, Feijenoord en IJsselmonde. Daarom zetten ze in op een goede samenwerking tussen gemeente, zorg- en justitiepartners op wijkniveau. Desondanks blijft de inzet op en aandacht voor geldezels laag.

Het laten verwateren van de aanpak van geldezels is gevaarlijk voor een stad waar veel mensen in armoede leven. Of jongeren nu bewust of onbewust geldezel zijn, ze zetten in ieder geval **hun toekomst op het spel**. Daarom moet Rotterdam beide doen: slachtoffers beschermen, bewuste daders aanpakken én vooral de criminelen achter deze ronselpraktijken in kaart brengen én uitschakelen.

Pinpas uitlenen? Jij betaalt de rekening.

Word geen money mule!

2. Om wie gaat het?

Uit de analyse blijkt dat een groot deel van de geldontvangers bij online fraude bestaat uit jongeren tussen de 18 en 25 jaar, maar ook pubers en zelfs tieners worden geronseld om “even hun rekening uit te lenen”. Hoe groot deze groep precies is, blijft zelfs na antwoorden van de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) onduidelijk, want die hebben enkel zicht op de gevallen waarbij de rekening is gesloten¹⁷. Ook uit de beantwoording van onze schriftelijke vragen¹⁸ blijkt dat er nog geen volledig zicht is op de omvang. Jongeren verdwijnen in de statistiek als dader, waardoor hun positie als slachtoffer nauwelijks zichtbaar wordt. Uit onderzoek van Bekkers et al. (2023) onder 3.000 respondenten is gebleken dat bijna 10% van de jongeren tussen 16 en 25 jaar door ronselaars is benaderd. Op basis van de cijfers van gemeenten¹⁹ en gebruik van geldezel tools krijgen we ook een indicatie. De volgende cijfer kregen we uit deze CCV rekentool op 20 januari 2025: In gemeente Rotterdam zijn 7738 jongeren tussen de 15 en 25 jaar benaderd door een recruiter, 52506 hebben een geldezel advertentie gezien op sociale media en 737 zijn geldezel geworden.

In werkelijkheid gaat het niet om een willekeurige groep jongeren. Rotterdamse geldezels komen vaak uit groepen met **structurele kwetsbaarheden**. Uit onderzoek blijkt dat jongeren die opgroeien in armoede, kampen met schulden of een licht verstandelijke beperking (LVB) hebben, aanzienlijk vaker worden benaderd. Ook factoren zoals taalachterstand, lage digitale geletterdheid of een instabiele thuissituatie vergroten de kans dat jongeren in ronselpraktijken terechtkomen.

Daarnaast worden jongeren steeds jonger betrokken. In het voortgezet onderwijs geeft **62%** van de scholen aan zorgen te hebben over criminele uitbuiting, terwijl bijna één op de drie basisscholen aangeeft dit probleem óók te signaleren²⁰. De gemiddelde leeftijd waarop jongeren voor het eerst worden benaderd, zakt richting **12–14 jaar**.

De nieuwe doelgroep van criminelen

Jongeren worden geronseld omdat zij jong zijn, kwetsbaar zijn en makkelijk beïnvloedbaar zijn, maar vooral omdat zij **vervangbaar** zijn. Zodra een jongere tegen de lamp loopt, staat direct een ander klaar. De opdrachtgevers blijven buiten beeld, terwijl de jongeren achterblijven met schulden, aangiftes op hun naam en in sommige gevallen zelfs gevaar voor hun eigen veiligheid. De meeste geldezels stappen hier niet in met een criminele intentie. Zij doen mee uit kwetsbaarheid, naïviteit of door druk van vrienden of bekenden.

¹⁷ [MinJenV_5814913_dec2024](#), pagina 3

¹⁸ <https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/8b13b15a-4d63-468c-87b3-0b863059981e?documentId=2a5a217f-cb1b-4968-8dcb-adc41c8ab015>

¹⁹ <http://allecijfers.nl>

²⁰ <https://www.hetckm.nl/wp-content/uploads/2023/10/CKM-2023.-Criminele-uitbuiting-onder-minderjarigen-in-Rotterdam.-Kansen-voor-primair-en-voortgezet-onderwijs.pdf>

Hun rol als geldezel is zelden een vrije keuze. Het is een systeem dat door criminelen bewust is ontworpen om jongeren met weinig weerstand in te zetten als **pionnen** die alle risico's dragen. Toch worden deze jongeren in de praktijk vaak behandeld als daders die "gewoon hadden moeten weten wat ze deden", terwijl de mensen die hen ronselden buiten schot blijven. Daardoor blijft de criminele infrastructuur intact en blijven jongeren een makkelijke prooi.

De financiële schade voor jongeren is fors: een gemiddelde schuld van **€1.617**, met uitschieters tot **€10.000**. En daarmee begint het pas. Want wie zulke schulden heeft, klem zit en geen manier ziet om terug te betalen, wordt juist nóg interessanter voor criminelen: voor drugstransport, voor seksuele uitbuiting, voor nieuwe fraude diensten. Deze jongeren worden niet geholpen, zij worden dieper het criminele moeras ingetrokken.

Geldezel in Rotterdam

"In 2023 had ik hard geld nodig. Snel ook. Een vriend wees me op een Instagram profiel. Er stond 010 bij en iets met geld. Ik zag er een foto op van bankbiljetten en dat ik een DM moest sturen voor meer informatie. Ik heb toen een bericht gestuurd. Ik weet niet meer op welke dag dit was. Ik kreeg een bericht terug met een telefoonnummer en moest verder via Whatsapp praten. Dat heb ik gedaan. In de bio zag ik wat namen staan. Het was een bedrijfsaccount.

Ik kreeg bericht in Whatsapp dat ik 1000 euro kon verdienen als ik accounts zou aanmaken op Bitcoin websites. Die heb ik zelf niet maar ik wilde wel dit geld. Dus ik maakte de accounts aan. Ik deelde de inloggegevens via Whatsapp. Ik had vragen en die werden goed beantwoord. Ik heb uiteindelijk de persoon via een QR code gemachtigd op mijn rekening. Ik zag dat er een andere telefoon gekoppeld was aan mijn internetbankieren.

Een paar dagen later zag ik afschrijvingen en bijschrijvingen die ik niet herkende. De bijschrijvingen waren van mensen die ik niet ken. De afschrijvingen waren van bitcoin websites en websites waarop je een abonnement voor een mobiele telefoon kan afsluiten. Ik heb daarheen gebeld en ik bleek meerdere abonnementen te hebben.

Er is ook geld van mijn rekening afgeschreven naar iemand anders. Ik weet dat ik nooit mijn rekeningnummer had moeten delen. Nu zit ik in de dikke shit. Ik baal ervan omdat ik alleen wat geld wilde verdienen. Mijn bankrekening is geblokkeerd, er lopen aangiftes tegen me, er lopen abonnementen op mijn naam. Het is chaos in mijn hoofd. Ik weet ook niet wat er nu gaat gebeuren. Ik heb ook mijn identiteitskaart gedeeld."

**waargebeurd verhaal door Rick van der Rest, namens
gerechtsdeurwaarderskantoor LAVG.**

Het verhaal van deze Rotterdamse jongere staat niet op zichzelf. Vele professionele instellingen komen met jongeren in contact die zijn geronseld als geldezel en in de problemen zitten. Hoe groot die problemen kunnen worden beschrijven we in het volgende hoofdstuk.

3. Waarom is dit problematisch?

De geldezels problematiek is veel meer dan een financieel delict. Het is een gelaagd en hardnekkig **veiligheidsprobleem** dat raakt aan mensenhandel, jeugdcriminaliteit, online fraude, criminele en/of seksuele uitbuiting. Daarmee raakt het de structurele kwetsbaarheid binnen gezinnen en scholen. Terwijl jongeren die worden geronseld steeds jonger worden, blijft het zicht op de omvang ervan beperkt. Uit de beschikbare onderzoeken blijkt dat een groot deel van de slachtoffers niet als slachtoffer wordt herkend. Ze verdwijnen in de statistieken als dader. Daardoor blijft de werkelijke schaal van het probleem onder de radar.

De praktijk laat zien dat ouders vaak niet weten wat er op de telefoon van hun kind gebeurt. Zij herkennen de signalen niet, weten niet hoe online ronselpraktijken eruit zien en voelen zich machteloos. Scholen signaleren wel zorgelijk gedrag, maar geven zelf aan dat zij de deskundigheid, tijd en ondersteuning missen om dit structureel aan te pakken.

Offline hebben jongeren meer mensen om zich heen die zaken kunnen signaleren en indien nodig doorverwijzen. Denk aan leraren, sportcoaches, burens, hulpverleners of familie. Zij kunnen risico's opmerken, vragen stellen en jongeren naar positieve alternatieven sturen. Vaak beseffen ze niet hoe groot hun invloed kan zijn.

Online is er daarentegen gewoonweg weinig sociale correctie. Er is niemand die meekijkt of ingrijpt als het mis dreigt te gaan. Criminelen die weten deze jongeren online juist wel te vinden om ze vervolgens te ronselen. Het gevolg is dat jongeren tussen wal en schip vallen: te oud voor kinderbescherming, te onzichtbaar voor preventie door politie, te complex voor het onderwijs. En zodra de opsporingsdiensten van de politie ze in het zicht hebben, is het te laat.

Uitbuiting, misleiding en online criminaliteit

De kern van het probleem is dat geldezels niet slechts een fraudeconstructie zijn, maar de instaprouten naar bredere criminele uitbuiting. Jongeren worden niet alleen benaderd vanwege hun "handige rekening", ze worden doelbewust ingezet als wegwerpbare uitvoerders. Uit onderzoek van CKM en de ervaringen van FIER blijkt dat geldezels één van de meest voorkomende vormen van criminele uitbuiting zijn. Jongeren die eenmaal instappen, worden vaak verder het moeras van de criminele keten ingetrokken.

Daarbij zien hulpverleners dat financiële uitbuiting vaak samenloopt met andere vormen van misbruik. In Rotterdam zouden naar schatting **1.200 tot 1.300 jongeren** in twee jaar tijd slachtoffer zijn van verschillende vormen van uitbuiting, terwijl jaarlijks maar zo'n **65 jongeren** daadwerkelijk in beeld komen. Dat verschil toont aan hoe verborgen het probleem is, en hoe snel jongeren verdwijnen in circuits die zij zelf niet meer kunnen verlaten.

Het gebrek aan betrouwbare cijfers maakt het moeilijk om een effectieve aanpak te bouwen. Ook op onze schriftelijke vragen werd aangegeven dat het lastig is om inzichtelijk te maken wat exacte cijfers zijn²¹.

²¹

<https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Document/8b13b15a-4d63-468c-87b3-0b863059981e?documentId=2a5a217f-cb1b-4968-8dcb-adc41c8ab015>

Beantwoording schriftelijke vragen: Jongeren geronseld als geldezels

Vraag 1: Hebben we nu in beeld hoeveel jongeren er jaarlijks als geldezel worden geronseld?

Vraag 2: In hoeverre hebben we in beeld bij welke onderwijsinstellingen dit plaatsvindt?

Antwoord op de vragen 1 en 2: Nee, we hebben hier geen exact beeld van. Er wordt niet apart geregistreerd op jongeren die als geldezel betrokken zijn.

Experts waarschuwen dat de problematiek wordt onderschat: we hebben weinig zicht, en daardoor wordt het probleem niet als groot erkend, terwijl het in werkelijkheid explosief groeit. En als geldezels daarnaast enkel als dader gezien blijven worden, is de kans dat ze verder afzakken nog groter. Dat zorgt uiteindelijk voor complexere begeleiding en meer kosten om de uiteindelijke slachtoffers te begeleiden en uit het criminele web te krijgen.

Rotterdams' unieke risicopositie

Rotterdam kent een unieke risicopositie doordat er relatief veel jongeren opgroeien in armoede, schuldenproblematiek of instabiele thuissituaties. Juist deze omstandigheden vergroten de gevoeligheid voor snelle verleidingen en criminele beïnvloeding. Tegelijkertijd verschuift een groot deel van de werving naar het online domein: ronselpraktijken spelen in op kwetsbaarheid, maar zijn tegelijkertijd onzichtbaar, snel en schaalbaar. Volgens experts achter de Chat(er)over-campagnes groeit online ronselen sneller dan het systeem kan bijhouden²². Daardoor ontstaat een structureel probleem: signalen worden laat herkend, meldingen blijven uit en de onderliggende dader structuren blijven buiten beeld. Dit maakt Rotterdam extra kwetsbaar en vraagt om een aanpak die vroegtijdig signaleert, preventief ingrijpt en jongeren structureel weerbaar maakt.

²² <https://www.hetckm.nl/wp-content/uploads/2025/09/CKM.-Campagne-Chatover-in-het-jaar-2024.pdf>

4. Wat is er nodig om dit probleem aan te pakken?

Zicht op omvang en aard van het probleem. Om de geldezel problematiek effectief aan te kunnen pakken moeten we in zicht brengen hoe ver dit probleem strekt en wat er allemaal onder valt. Uit meerdere onderzoeken en uit gesprekken met experts, van CKM tot FIU, van FIER tot banken en politie, blijkt: we hebben **onvoldoende zicht** op hoe groot het probleem werkelijk is.

Criminele uitbuiting, waaronder geldezel praktijken, is veel groter dan de officiële registraties laten zien, juist omdat jongeren vaak als dader in plaats van slachtoffer worden ingeschreven en omdat het merendeel van de signalen online plaatsvindt en dus verborgen blijft²³. Scholen geven aan dat zij wel zorgen signaleren, maar geen eenduidig meldsysteem hebben en bovendien overvraagd zijn, waardoor cruciale informatie ontbreekt. Ook banken, politie en hulpinstanties bevestigen dat zij slechts fragmenten van het totaalbeeld zien en dat **betere datadeling** nodig is. Daarbij is het belangrijk dat we inzien dat de AVG geen belemmering hoeft te zijn voor noodzakelijke samenwerking, zolang dat onder de juiste voorwaarden gebeurt²⁴. We kunnen hierbij een voorbeeld nemen aan andere landen. Uit het rapport “preventie van online fraude, lessen uit het buitenland”, blijkt namelijk dat landen binnen de EU verschillend omgaan met de AVG²⁵. In het Verenigd Koninkrijk delen platforms onderling de fraude-informatie op basis van een melding van ‘gerechtvaardigd belang’. Dit hebben ze opgenomen in de AVG. In Duitsland werken banken structureel samen om witwassen tegen te gaan. In landen zoals Estland, Zwitserland, VK en Australië mogen private partijen onderling gegevens delen ten behoeve van het voorkomen en opsporen van fraude. En juist als het gaat om zaken als witwassen, belastingontduiking en georganiseerde criminaliteit²⁶.

Een andere belangrijke verklaring voor het gebrek aan inzicht in de omvang van geldezel problematiek is namelijk de wijze waarop aangiftes worden geregistreerd. Wanneer slachtoffers aangifte doen, omdat een ronselaar onder valse voorwendselen gebruik heeft gemaakt van hun bankrekening, worden deze meldingen vaak vastgelegd onder bredere categorieën zoals horizontale fraude of identiteitsfraude. Überhaupt worden de meeste online delicten als fraude geregistreerd binnen het juridische systeem. Hierdoor **verdwijnen geldezelcasussen** in de totale stroom van (online) fraude-aangiftes. Het gevolg is dat aangiftes waarbij sprake is van geldezelschap niet als zodanig herkenbaar en herleidbaar zijn in registratiesystemen. Daarmee ontbreekt structureel zicht op aantallen, trends en dadergroepen, en wordt het moeilijker om gericht beleid te voeren, interventies te ontwikkelen en de effectiviteit van de aanpak te monitoren.

²³ CKM: Criminele uitbuiting onder minderjarigen in Rotterdam

²⁴ Verslag Rondetafelgesprek Online Fraude

²⁵ <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=2025D24670>

²⁶ Factsheet_onlinefraude_Junger_et_al (1).pdf

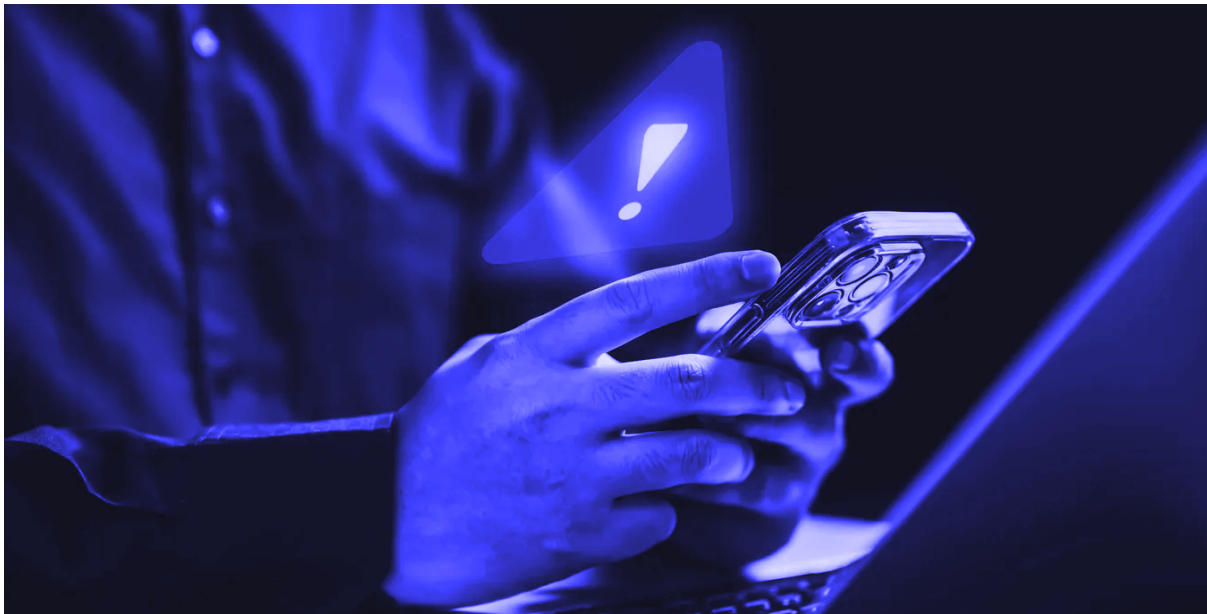
Initiatiefvoorstel Een Rotterdamse aanpak tegen geldezel-ronseling.

Dieke van Groningen - Rotterdamse VVD

Voorkomen is effectiever dan straffen. Jongeren worden steeds jonger geronseld en voelen zich vaak te bang, te beschaamd of te klem gezet om om hulp te vragen. Daarom moet weerbaarheid al op basisschoolleeftijd worden opgebouwd, zowel bij kinderen als bij ouders, die momenteel onvoldoende zicht hebben op wat er online gebeurt. Preventie moet onderdeel worden van het reguliere onderwijs, van digitale geletterdheid en van sociale veiligheid, en moet nadrukkelijk worden verbonden aan Preventie met Gezag. Ook online jongerenwerkers, zoals via Chaterover en Keerpunt, blijken cruciaal om jongeren vroeg te bereiken voordat zij in uitbuiting belanden²⁷.

De strafrechterketen moet werken waar het nodig is. Dat betekent dat jongeren die onder druk meedoen niet onnodig verder de criminaliteit in moeten worden geduwd, maar dat de daadwerkelijke ronselaars en opdrachtgevers gericht moeten worden aangepakt. Witwassen via geldezels vormt namelijk een sleutelmechanisme dat de gehele criminele economie draaiende houdt, van online fraude tot drugshandel²⁸. Zonder stevige handhaving op deze schakels blijven criminelen jongeren werven zonder consequenties.

Eén gezamenlijke veiligheidsopgave. De geldezel problematiek laat zien dat klassieke benaderingen niet langer volstaan. Om een fenomeen dat zich razendsnel online ontwikkelt, jongeren uitbuit en diep verweven is met criminele structuren effectief te bestrijden, moet Rotterdam anders denken en anders werken: silo's doorbreken en handelen vanuit één gezamenlijke veiligheidsopgave. Dat vraagt om onderwijs, zorg, veiligheid, banken en ouders die informatie durven te delen, eerder signaleren en gezamenlijk optreden. Alleen met vroegtijdige herkenning, digitale preventie, stevig optreden tegen ronselaars en een veilige uitweg voor jongeren die vastlopen, kan Rotterdam grip krijgen op een probleem dat zich grotendeels buiten het zicht afspeelt en daarmee onze jeugd én stadsveiligheid ondermijnt.

²⁷ [Rapport Chaterover](#)

²⁸ [Preventie van onlinefraude, lessen uit het buitenland](#)

5. Verhouding met bestaand beleid

De geldezels problematiek kan gezien worden als een vorm van online ondermijning en wordt vaak uitgevoerd door jongeren die kwetsbaar zijn voor werving en misleiding.

Binnen de veiligheidsaanpak van Rotterdam wordt gefocust op zowel ondermijning als jeugdcriminaliteit. Online criminaliteit loopt als rode draad door alle deze beleidsterreinen heen. Met name binnen **ondermijning** in de stad ligt de focus op het tegengaan van criminele verdienmodellen, zoals mensenhandel, drugscriminaliteit en vastgoedfraude, én het voorkomen dat jongeren worden geronseld. Ze doen dit door problemen eerder te signaleren, misbruik te voorkomen en de weerbaarheid te vergroten. Waar nodig zet ze bestuurlijke, strafrechtelijke, financiële of civielrechtelijke maatregelen in. Ook werken ze samen met bedrijven en stimuleren ze positieve initiatieven²⁹.

Binnen jeugdcriminaliteit wordt er vanuit diverse preventieve programma's en projecten gewerkt aan het vergroten van de **weerbaarheid** van jongeren tegen criminaliteit en de verleidingen van de straat en online. Tevens probeert de gemeente vanuit de aanpak op jeugdcriminaliteit breed in te zetten op preventie en weerbaarheid. Want jongeren worden structureel ingezet voor een verscheidenheid aan criminaliteitsfenomenen. Daar is echt een overkoepelende aanpak voor nodig, waarbij ook aandacht is voor geldezels.

Het doel is daarom ook jongeren tijdig perspectief en begeleiding te bieden en ouders waar nodig te ondersteunen, zodat instroom in criminaliteit wordt **voorkomen**. Binnen dit aandachtsgebied valt ook het programma Preventie met Gezag (PmG), waarmee gemeente en ketenpartners samenwerken aan structurele preventie en doorpakken waar nodig. Hier zit een interessant aanknopingspunt voor de geldezelproblematiek. Want je wilt voorkomen dat jongeren geronseld worden, zowel online als offline, en zowel binnen jeugdcriminaliteit als PmG is de focus er om jongeren niet te laten vallen in criminele netwerken.

In Nederland doen 27 gemeenten mee aan deze structurele PmG aanpak, waaronder Rotterdam. Binnenkort komt de gemeente Rotterdam met nieuwe aandachtspunten voor een mogelijk vervolg van het PmG programma³⁰.

Preventie met Gezag

Vanuit het uitvoeringsprogramma PmG zetten landelijke, regionale en lokale partners zich in voor een betere positieve toekomst door kansen te bieden aan jongeren tussen de 8 en 27 jaar die grote kans hebben af te glijden in de criminaliteit. Denk hierbij aan het OM, Politie, Jeugdbescherming, Stichting Halt, Reclassering, Nationaal Programma Rotterdam Zuid, Kinderbescherming en partijen als de Veiligheidsalliantie regio Rijnmond (VAR).

²⁹ <https://www.watdoetdegemeente.rotterdam.nl/begroting-2026/programmas/veilig/doel-veilige-stad/>

³⁰

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/06/10/tk-bijlage-1-rapportage-aanpak-georganiseerde-ondermijnende-criminaliteit>

Initiatiefvoorstel Een Rotterdamse aanpak tegen geldezel-ronseling.

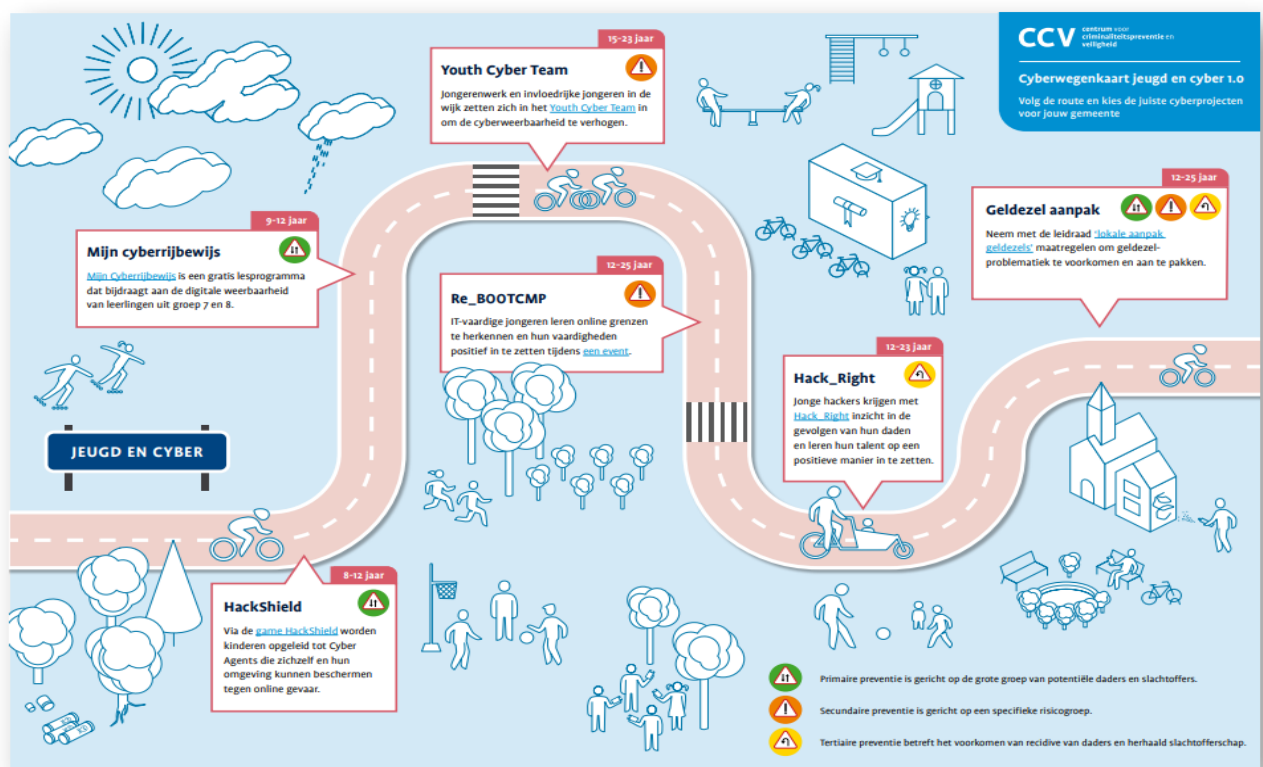
Dieke van Groningen - Rotterdamse VVD

Het is duidelijk dat jongeren en jongvolwassenen zonder werk of zinvolle dagbesteding, en met financiële kwetsbaarheid of schulden, een groter risico lopen om in criminaliteit te belanden. Vaak gebeurt dit via criminele vrienden- of familie netwerken, waardoor instroom in georganiseerde criminaliteit snel kan normaliseren. Andere gemeenten spelen hier al concreet op in: zo ontwikkelde Tilburg een Integrale familie aanpak gericht op criminaliteit binnen familienetwerken, en werkt Enschede met de pilot 'Roma aan Zet' om uitbuiting van Roma-kinderen via familiebanden te voorkomen³¹.

Educatieve onderwijsprogramma's

Los van de veiligheidsaanpak zijn er ook raakvlakken binnen het onderwijs. Het wordt steeds belangrijker aandacht te vragen voor veiligheid op en rond scholen en ook digitale veiligheid hoort daar bij.

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (het CCV) heeft via de City Deal Lokale Weerbaarheid Cybercrime slimme werkwijze, tools en programma's als toolkit beschikbaar gesteld voor verschillende gemeenten. Van lokale cyber wegenkaarten tot praktische educatieve programma's om jong en oud mee te nemen in de online wereld. Dit hebben ze gedaan omdat cybercriminaliteit zich in een razend tempo ontwikkelt en dat om continue vraagt om goede samenwerking en aandacht voor de online wereld.

Cyberwegaanpak Jeugd en Cyber van het CCV

Met de Cyberwegenkaart Jeugd en Cyber, die te vinden is in het City Deal Magazine Lokale Weerbaarheid Cybercrime kunnen onderwijsinstellingen, professionals en ook ouders gebruik maken van mooie (les)programma's die het bewustzijn over online gevaren verhogen. Denk aan Hack Shield, Youth Cyber Team en ook de Geldezel Aanpak³².

Vanuit dat oogpunt is het ook essentieel om educatie in te zetten om meer bewustwording te creëren voor cyber weerbaarheid en de geldezel problematiek. Zadkine Rotterdam heeft de afgelopen jaren vanuit haar burgerschapslessen met succes de workshop online fraude en geldezels: ervaar het zelf ingevoerd. Niet het afschrikken, het zelf laten ervaren, werkte goed voor deze doelgroep.

Daarnaast is het belangrijk voor jongeren om zich bewust te worden dat “snel geld verdienen” niet bestaat. Daarom zouden MBO instellingen ook moeten inzetten op financiële educatie van de studenten. Waarin ook wordt gewezen op de neppe wereld van finfluencers en de gevaren van de criminele wereld. Daarom diende de VVD ook de motie “Wijs jongeren op de gevaren van Finfluencers”³³ in. Vanuit dat kader zou het goed zijn als er vanuit de MBO agenda's meer aandacht komt voor financiële educatie.

Sommige primair onderwijs scholen in Rotterdam met het programma Hack Shield. Vanuit het programma digitale inclusie kan zo'n programma natuurlijk meer bekendheid krijgen onder Rotterdamse scholen.

Het kan interessant zijn om Rotterdamse onderwijsinstellingen aan te haken bij voorlichtingscampagnes die er al zijn. De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) organiseert landelijke campagnes zoals de “Week van het Geld” en het lesprogramma “Bank voor de Klas”. Verder is er in oktober is de cybersecurity maand met de “Week van de Veiligheid”. Andere inhaakmomenten zijn bijvoorbeeld de Week van de Mediawijsheid, Change your password-Day en de Safer Internet day.

³² Het CCV kijkt nu in samenwerking met het ministerie van JenV naar het opstellen van een inkeerregeling.

³³ [Wijs jongeren op de gevaren van Finfluencers RotterdamRaad - iBabs Publieksporaal](#)

6. Aanbevelingen

Een Rotterdamse geldezel aanpak

De geldezelproblematiek is geen enkelvoudig fenomeen maar een knooppunt van online fraude, mensenhandel en criminele uitbuiting. Het vraagt daarom om een meersporenaanpak binnen de jeugdcriminaliteit waarin preventie, signalering, handhaving en hulpverlening tegelijk worden versterkt.

1. Maak geldezels en online ronselpraktijken een expliciet onderdeel van de aanpak Jeugdcriminaliteit en het programma Preventie met Gezag.

Geldezelconstructies en online ronselen raken precies het snijvlak van veiligheid, onderwijs en sociaal domein. Zowel binnen de aanpak Jeugdcriminaliteit als PmG krijgt deze vorm van ronselen te weinig aandacht. Er moet structurele aandacht komen voor deze financiële impactvolle vorm van ondermijning. Onderzoek laat zien dat scholen deze problematiek wel degelijk signaleren, alleen wel grote verschillen kennen in bewustzijn, deskundigheid en aanpak.

Dat vraagt een structurele aanpak vanuit de gemeente in samenwerking met scholen en andere ketenpartners. Denk aan:

- Het uitbreiden van de inzet van online jongerenwerkers, en structurele voorlichting op VO en MBO over hoe ronselen werkt en hoe jongeren worden misleid.
- Structurele online aanpak binnen PmG (Neem hierbij de motie: *swipe niet in het criminele circuit*³⁴, mee)
- Alle vormen van jeugdcriminaliteit en de aanpak PmG beleggen bij één persoon: de burgemeester
Structureel budget voor de aanpak van jeugdcriminaliteit en alle vormen van ronselen, ook online

2. Investeer in structurele, digitale preventie: van basisschool tot MBO

Uit het CKM-onderzoek blijkt dat minderjarige slachtoffers vaak pas laat in beeld komen, terwijl basisscholen en middelbare scholen wel degelijk zorgen hebben over criminele uitbuiting, waaronder financiële constructies. De Chaterover-campagnes laten tegelijkertijd zien dat jongeren wél bereikt kunnen worden via een veilige online chatomgeving, mits de boodschap aansluit bij hun belevingswereld en via een mediamix wordt verspreid. Uit onderzoek blijkt dat bangmakerij averechts werkt bij de doelgroep. Daarom moet de boodschap aansluiten bij hun realiteit en motivatie.

³⁴ <https://gemeenteraad.rotterdam.nl/Reports/Item/65dc3976-d2a9-44bd-bc27-7298ef331164>

Ook is het relevant dat de aanpak op de basisschool anders is dan op een MBO.
Ons advies:

- Biedt structurele aandacht vanuit de Rotterdamse MBO agenda over financiële educatie. Bij voorkeur dit als aparte onderwijsmodule aanbieden.
- Zet in op een gemeentelijke preventiecampagne over “je pinpas is je paspoort”.
- Biedt rollenspellen en theaterworkshops aan tijdens bijvoorbeeld de “Week van het geld” om scholieren bewust te maken over de gevaren van online criminaliteit en de geldezels problematiek.
 - Dit jaar zal de week van het geld als thema hebben: Geldsprookjes, dat is een belangrijk thema om jongeren bewust te maken dat snel geld verdienen niet bestaat.
- Laat onderwijsinstellingen gebruik maken van educatieve programma's die al ontwikkeld zijn, zoals;
 - Workshop online fraude en Geldezels: ervaar het zelf.
 - het lesprogramma ‘Bank voor de Klas’. Dit programma bevat ook een les over snel geld verdienen (geldezels). Vanuit de Rotterdamse scholen kan ook worden gevraagd of banken deze les willen geven.
- Laat basisschoolkinderen smart worden op het gebied van digitale weerbaarheid middels Hack Shield

3. Zorg voor stevige publiekscampagnes richting ouders, scholen en jongeren

De evaluatie van de Chaterover-campagne 2024 laat zien dat een gerichte campagne rond criminele uitbuiting niet alleen bewustwording vergroot, maar ook leidt tot concrete chatgesprekken en het in beeld brengen van jongeren die in de criminaliteit zitten of daar kwetsbaar voor zijn

Het is daarbij belangrijk om te focussen op gedrag. Alleen het bewustzijn verhogen van risico's betekent niet automatisch dat iemand zijn gedrag verandert. Daarom is het belangrijk dat campagnes zich richten op wat jongeren concreet kunnen doen om te voorkomen dat ze geldezels worden.

- cyberouder: media coach en projectleiders gemeentes
- <https://wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/actueel/interview-project-cyberouders/>
<https://wegwijzerjeugdenveiligheid.nl/actueel/interview-over-opvoeden-in-een-digitale-wereld/>

4. Meer ruimte voor gegevensdeling (AVG) om ronselnetwerken te breken

Rotterdam loopt in de praktijk tegen grenzen aan bij het delen van signalen en persoonsgegevens tussen gemeente, scholen, jongerenwerk, banken en opsporingspartners. Daardoor blijven ronselaars te lang buiten beeld en lukt het onvoldoende om netwerken vroeg te doorbreken.

De VVD wil dat Rotterdam zich actief inzet voor een lobby richting het Rijk om, vanuit het algemeen belang van **veiligheid en bescherming van jongeren**, meer ruimte te creëren voor gerichte gegevensuitwisseling. Wij stellen een **pilot** voor waarin met strikte waarborgen (doelbinding, proportionaliteit, toezicht en dataminimalisatie) informatie gedeeld kan worden om criminele netwerken sneller in kaart te brengen en jongeren sneller uit de keten te halen.

5. Richt één stedelijk team op voor de jonge aanwas in criminele netwerken

Richt één stedelijk team op dat zich volledig richt op de jonge aanwas binnen criminele netwerken. Eén team dat geldezels, explosievenplaatsers en drugsuithalers niet apart ziet, maar als onderdeel van dezelfde ronselketen. Een team dat jongeren actief weghaalt uit die keten. Een team bestaande uit de gemeente Rotterdam, politie, OM, humanitas, schuldhulpverlening, reclassering, maatschappelijk werk en belangrijke spelers als FIER en het Keerpunt.

Want eenmaal in de criminaliteit beland, hebben deze jongeren juist een helpende hand nodig om een weg te vinden door alle regelgeving naar de legaliteit. Het “doen”-vermogen van de jongeren in zulke kwetsbare posities is te laag om dit zelf te kunnen.

6. Benader geronselde jongeren niet alleen als dader, ook als slachtoffer

Pak de ronselaar hard aan. We moeten ons bewust zijn van het feit dat de groep die nu wordt opgepakt als “laaghangend fruit”, vaak zelf is klemgezet, misleid, gechanteerd of onder druk gezet. Alleen door hun positie te erkennen krijgen we zicht op de mensen die achter deze structuren zitten. Dit betekent dat de geldezel geholpen moet worden met het in beeld brengen van de criminele organisatie en niet enkel gestraft.

We stellen voor om op drie punten vanuit de integrale aanpak digitale veiligheid nieuw beleid door te voeren in Rotterdam:

a. de digitale aanwezigheid van de overheid versterken

zodat jongeren zowel offline als online de bescherming kunnen krijgen die ze nodig hebben. Momenteel vindt het online jeugdwerk nauwelijks plaats en de digitale wijkagent heeft ook andere taken. Scholen en ouders laten zich niet online zien. Voor jongeren is de online en offline wereld niet gescheiden en dat vraagt een vernieuwde inrichting van bestaande instanties. Daar ligt dus een kans en rol voor de overheid. Zeker in de aanpak van ronseling is een digitaal sterk aanwezige overheid van belang. Daarmee is het ook van belang dat ze toegang hebben tot de juiste sociale media, zoals Snapchat en Tiktok.

b. Samenwerking met banken en Rotterdamse instanties

Wanneer banken de rekening van Rotterdammers blokkeren omdat er vermoedelijk geld uit online fraude is ontvangen en het de geldezel niet is gelukt basisbetaalrekening te openen, vragen wij banken om in de communicatie richting de rekeninghouder standaard twee dingen extra te doen:

- Doorverwijzen naar Rotterdamse instanties die kunnen helpen bij het aanvragen van een basisbankrekening, zodat meerderjarige niet volledig buiten het financiële systeem vallen.
- Duidelijk aangeven dat aangifte mogelijk is als iemand zichzelf ook opgelicht of geronseld voelt, zodat geldezels sneller naar de politie stappen en ronselaars eerder in beeld komen.

c. Prioritering van geldezel-aangiftes omhoog

Wij willen dat binnen de politie-eenheid Rotterdam aangiftes van geldezels sneller worden herkend en hoger worden geprioriteerd, zodat:

- Geldezels vaker aangifte doen (omdat het zichtbaar opvolging krijgt),
- Ronselaars vaker kunnen worden opgespoord en aangehouden, en nieuwe slachtoffers worden voorkomen.
- Als hierdoor andere online fraudezaken minder snel kunnen worden opgepakt, kan worden gekeken naar doorverwijzing via civielrechtelijke routes, zoals de procedure rondom niet-bancaire fraude.
- Er is daarom een gecombineerde aanpak nodig met de politie, waarin structureel wordt doorgevraagd zodat het volledige netwerk achter de ronseling in beeld komt.

7. Financiën

Om de geldezel problematiek echt serieus aan te pakken, is het cruciaal dat programma's die jeugdcriminaliteit voorkomen structureel gefinancierd zijn. Met incidentele potjes bouw je geen stabiele aanpak: scholen, wijkteams, politie en jongerenwerk hebben continuïteit nodig om jongeren vroegtijdig te bereiken en uit de criminaliteit te houden.

Bestaande middelen voor jeugdcriminaliteit

Zoals aangegeven was de geldezel aanpak onderdeel van de aanpak op digitale criminaliteit binnen het Cyber Resilience programma van directie Veiligheid. Dit programma ontving de vorige collegeperiode 500.000. Daarna is het budget gehalveerd en heeft er geen inzet meer plaatsgevonden op geldezels.

De Directie Veiligheid ontving in 2024 slechts 250.000 voor de aanpak op digitale veiligheid. Wat ons betreft zouden we weer terug moeten naar het budget van voor 2024, zeker in de wetenschap dat online, digitale veiligheid steeds belangrijker is geworden. Als gemeente zou je prioriteit moeten maken van meer digitale inventies om te voorkomen dat jongeren online worden geronseld en dan ook specifieke aandacht voor geldezels. Het zou goed zijn als dit een stevige basis krijgt in een beleidsveld jeugdcriminaliteit, waar ook het programma Preventie met Gezag onder valt. Wij zouden dan voorstellen om ervoor te zorgen dat we 250.000 euro extra inzetten voor de digitale veiligheid van jeugdcriminaliteit. Het is hierbij belangrijk dat er ook een mogelijkheid is tot het aannemen van personeel.

Bestaande middelen: aansluiting bij Preventie met Gezag

In 2022 vroeg de gemeente Rotterdam samen met de (justitiële) ketenpartners budget aan bij het ministerie van Justitie en Veiligheid voor Preventie met Gezag. In januari 2023 heeft de gemeente Rotterdam hiervoor circa €10 miljoen per jaar toegekend gekregen tot juni 2026. Dit betreft incidentele middelen en de voortzetting na juni 2026 is onzeker. Het is belangrijk dat Rotterdam op het landelijke toneel blijft onderstrepen dat het programma PmG van belang is. Niet voor niets hebben wij de motie "Swipe niet in het criminele circuit in", die voorsorteert op de digitale focus in PmG. Dat vraagt wel een stevige lobby richting het rijk.

Wij beogen onze aanpak onder te brengen binnen Preventie met Gezag, zodat hiervoor, vergelijkbaar met projecten zoals Birota in Rotterdam-Zuid, deels financiering beschikbaar kan worden gesteld³⁵.

³⁵ <https://www.politie.nl/nieuws/2025/juli/3/07-nieuwe-aanpak-voor-jeugdcriminaliteit-in-rotterdam-zuid.html>

Lobby bij provincie en het Rijk

Naast gemeentelijke inzet is dit bij uitstek een thema waarvoor Rotterdam niet alleen aan de lat kan staan. Daarom is het advies om richting provincie en het Rijk actief te lobbyen om gezamenlijk structurele middelen beschikbaar te stellen, met als doel verlenging en structurele verankering van Preventie met Gezag na juni 2026. Dit is gerechtvaardigd omdat Rotterdam te maken heeft met een grootstedelijke problematiek met bovenregionale effecten: ondermijning en georganiseerde criminaliteit houden zich immers niet aan gemeentegrenzen.

Gelet op het incidentele karakter van de huidige middelen en de onzekerheid over de voortzetting na juni 2026, is het dus van belang om de gemeentelijke inzet structureel te borgen.

Concluderend adviseren wij om binnen jeugdcriminaliteit structureel minimaal €250.000 extra per jaar te reserveren voor de online aanpak/digitale veiligheid binnen jeugdcriminaliteit. Deze extra structurele bovenop het huidige budget biedt continuïteit in de uitvoering en maakt het mogelijk om de aanpak duurzaam te verankeren, ook wanneer rijksmiddelen afnemen of wegvallen. Parallel daaraan adviseren wij om richting het Rijk en de provincie actief te blijven inzetten op verlenging en structurele financiering van Preventie met Gezag na juni 2026, zodat Rotterdam, in samenwerking met ketenpartners, effectief kan blijven optreden tegen jeugdcriminaliteit en ondermijning met een aanpak die de gemeentegrenzen overstijgt.

Bijlage 1: Rotterdams verhaal over geldezels

Een Rotterdams verhaal verteld door Rick van der Rest

Mijn naam is Rick van der Rest. Ik spreek elke dag mensen die online zijn opgelicht én de mensen die het geld van deze slachtoffers op hun bankrekening hebben ontvangen. Dat doe ik namens gerechtsdeurwaarderskantoor LAVG. Daar ben ik namelijk in 2020 met een dienstverlening begonnen om het geld na online fraude terug te eisen. Het werk bestaat uit het helpen van online fraude slachtoffers maar ook het verder helpen van personen die het geld ontvangen hebben. Hoe dat werkt kan ik het beste laten zien aan de hand van een voorbeeld uit de praktijk. Ik neem jullie hiervoor mee naar Rotterdam.

Opgelicht

Een oudere man meldt zich in 2023 bij ons. Hij is online opgelicht, heeft aangifte gedaan en wil de 500 euro die hij heeft overgemaakt terug. Hij heeft van de bank de naam, het adres en de woonplaats gekregen van de rekeninghouder die zijn geld heeft ontvangen. Kunnen wij hem helpen?

Dat kunnen we. We maken de zaak aan. Starten de incassoprocedure op en eisen het geld terug bij de rekeninghouder. We krijgen al snel een telefoontje uit Rotterdam. Daar woont namelijk de rekeninghouder die de 500 euro heeft ontvangen van de oudere man.

‘Ik ben zelf ook opgelicht’, zegt deze Rotterdamse rekeninghouder. Het is de reactie die we vaak krijgen. Ik geef aan bij deze jongeman dat hij wel verantwoordelijk is voor wat er met zijn bankrekening gebeurt. Dat begrijpt hij en na wat uitleg begrijpt hij ook dat hij de 500 euro moet terugbetalen. We sluiten een regeling hiervoor af. Wel wil hij vertellen wat er precies gebeurd is. Dit is zijn verhaal.

Geldezel in Rotterdam

“In 2023 had ik hard geld nodig. Snel ook. Een vriend wees me op een Instagram profiel. Er stond 010 bij en iets met geld. Ik zag er een foto op van bankbiljetten en dat ik een DM moest sturen voor meer informatie. Ik heb toen een bericht gestuurd. Ik weet niet meer op welke dag dit was. Ik kreeg een bericht terug met een telefoonnummer en moest verder via Whatsapp praten. Dat heb ik gedaan. In de bio zag ik wat namen staan. Het was een bedrijfsaccount.

Ik kreeg bericht in Whatsapp dat ik 1000 euro kon verdienen als ik accounts zou aanmaken op Bitcoin websites. Die heb ik zelf niet maar ik wilde wel dit geld. Dus ik maakte de accounts aan. Ik deelde de inloggegevens via Whatsapp. Ik had vragen en die werden goed beantwoord. Ik heb uiteindelijk de persoon via een QR code gemachtigd op mijn rekening. Ik zag dat er een andere telefoon gekoppeld was aan mijn internetbankieren.

Een paar dagen later zag ik afschrijvingen en bijschrijvingen die ik niet herkende. De bijschrijvingen waren van mensen die ik niet ken. De afschrijvingen waren van bitcoin websites en websites waarop je een abonnement voor een mobiele telefoon kan afsluiten. Ik heb daarheen gebeld en ik bleek meerdere abonnementen te hebben.

Initiatiefvoorstel Een Rotterdamse aanpak tegen geldezel-ronseling.

Dieke van Groningen - Rotterdamse VVD

Er is ook geld van mijn rekening afgeschreven naar iemand anders. Ik weet dat ik nooit mijn rekeningnummer had moeten delen. Nu zit ik in de dikke shit. Ik baal ervan omdat ik alleen wat geld wilde verdienen. Mijn bankrekening is geblokkeerd, er lopen aangiftes tegen me, er lopen abonnementen op mijn naam. Het is chaos in mijn hoofd. Ik weet ook niet wat er nu gaat gebeuren. Ik heb ook mijn identiteitskaart gedeeld.”

Onze reactie op dit verhaal

Het verhaal van deze Rotterdamse jongere staat niet op zichzelf. Wat we vanuit LAVG standaard doen in deze gevallen is de persoon doorverwijzen naar de chat van het Keerpunt om te helpen uit het criminele netwerk te komen. Ook verwijzen we door naar het Centraal Meldpunt Identiteitsfraude. Deze partij kan helpen om de schade van de uit handen gegeven identiteitsgegevens te beperken. We verwijzen ook door naar informatie over de basisbankrekening zodat de persoon met hulp van een instantie alsnog een bankrekening kan openen en ten slotte verwijzen we door naar de Politie. Wanneer er aangifte gedaan wordt tegen de ronselaar, kan bij een eventuele strafzaak de schade die de persoon ingezet als geldezel heeft geleden gevoegd worden in de strafzaak. Zo betaalt de ronselaar uiteindelijk de rekening.

8. Ontwerpbesluit

De raad van de gemeente Rotterdam,

Gelezen het initiatiefvoorstel '**Een Rotterdamse aanpak tegen geldezels-ronseling**'; van raadslid D.A.van Groningen (VVD),

Besluit:

Het college de opdracht te geven om:

1. geldezels en online ronselpraktijken expliciet op te nemen binnen de aanpak Jeugdcriminaliteit en het programma Preventie met Gezag, inclusief:
 - a. een structurele online component (monitoring, online jongerenwerk en voorlichting VO/MBO);
 - b. het beleggen van de bestuurlijke regie bij de burgemeester (één aanspreekpunt) en het voorzien in structureel budget voor deze aanpak.
2. structurele digitale preventie te organiseren van basisschool t/m MBO, waaronder:
 - a. structurele aandacht voor financiële educatie (o.a. via de MBO-agenda);
 - b. een gemeentelijke preventie aanpak met educatieve interventies (bijv. via Week van het Geld).
3. een gerichte publiekscampagne uit te voeren richting jongeren, ouders en scholen over geldezels en online ronseling.
4. richting het Rijk te lobbyen voor meer ruimte voor gerichte gegevensuitwisseling en een pilot uit te werken met waarborgen (doelbinding, proportionaliteit, dataminimalisatie en toezicht).
5. een stedelijk multidisciplinair team in te richten gericht op de jonge aanwas in criminele netwerken (geldezels, uithalers, explosieven plaatsers), in samenwerking met gemeente, politie/OM en relevante partners.
6. geronselde jongeren nadrukkelijk te benaderen als (potentieel) slachtoffer en ronselaars steviger aan te pakken, inclusief:
 - a. afspraken met banken over doorverwijzing naar hulp en het expliciet wijzen op de mogelijkheid tot aangifte;
 - b. prioritering van geldezel-aangiftes en structureel doorvragen met politie/OM om achterliggende netwerken in beeld te brengen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van [datum invullen].

De griffier,

De voorzitter,